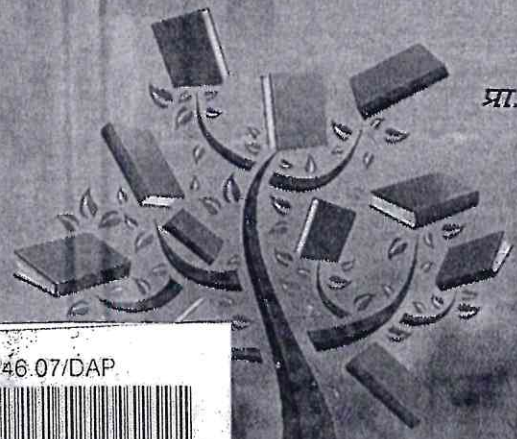

10A

ग्रंथ

वल्ली आम्हा सोयरी

प्रा. योगेश बी. डफळ

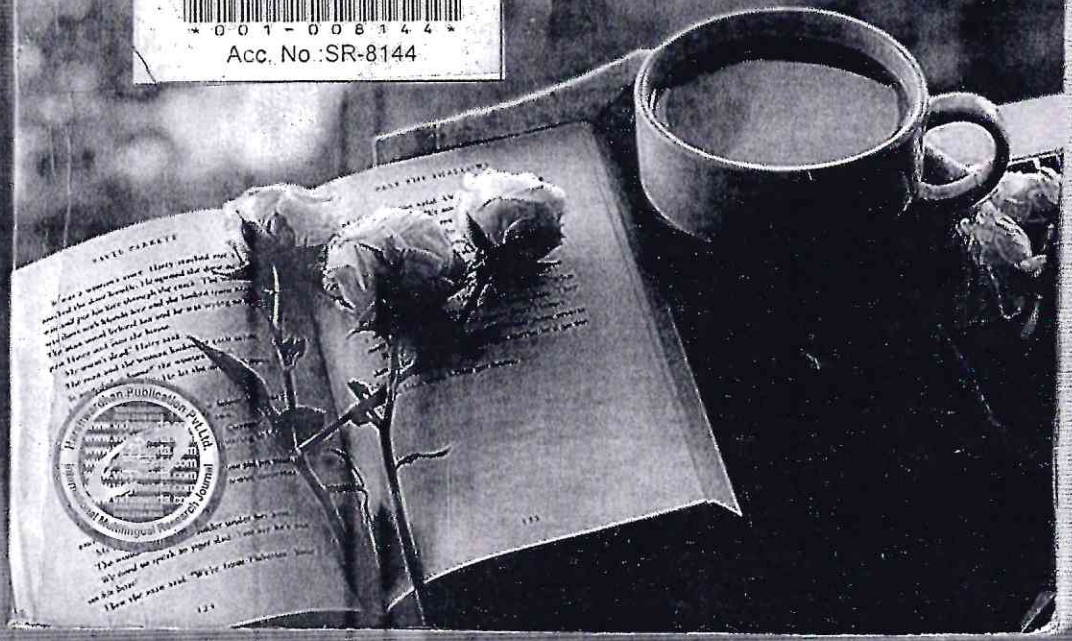

346.07/DAP

* 0 0 1 - 0 0 6 3 4 4 *

Acc. No : SR-8144

ग्रंथ वल्ली आम्हा सोयरी

- © प्रा. योगेश भगवान डफळ
- ❖ **Publisher :**
Harshwardhan Publication Pvt.Ltd.
Limbaganesh, Dist. Beed (Maharashtra)
Pin-431126, vidyawarta@gmail.com
- ❖ **Co.-Publisher :**
Shri Padmamani Jain College, Pabal,
Tal. Shirur, Dist. Pune-412403
- ❖ **Printed by :**
Harshwardhan Publication Pvt.Ltd.
Limbaganesh, Dist. Beed, Pin-431126
www.vidyawarta.com

- ❖ **Page design & Cover :**
H.P. Office (Source by Google)

- ❖ **Edition:** January. 2021

ISBN 978-93-92584-70-1

- ❖ **Price :** 200/-

All Rights Reserved. No part of this publication may be reproduced, or transmitted, in any form or by any means, electronic mechanical, recording, scanning or otherwise, without the prior written permission of the copyright owner. Responsibility for the facts stated, opinions expressed. Conclusions reached and plagiarism, if any, in this volume is entirely that of the Author. The Publisher bears no responsibility for them. What so ever Disputes, if any shall be decided by the court at Beed (Maharashtra, India)

प्राचार्य मनोगत

शैक्षणिक वर्ष २०२१-२२ मध्ये आमचे महाविद्यालयाने डॉ. कलाम यांचा जन्मदिवस व वाचन प्रेरणा दिवसाचे औचित्य साधून 'ग्रंथ वल्ली आम्हा सोयरी' हे इबुक-बुक युवकांमध्ये वाचनाची आवड निर्माण व्हावी व वाचन संस्कृती वृद्धिंगत व्हावी या हेतूने प्रकाशित करण्याचा निर्णय घेतला. आमचे महाविद्यालय ग्रामीण भागातील आहे. आहे त्या परिस्थितीत वेगवेगळे प्रयोग राबवून ते यशस्वी करण्यासाठी प्रयत्नशील असते. करोनाच्या पारवभूमीवर काही मर्यादा नक्कीच आहे. तरीही आमच्या महाविद्यालयाचे ग्रंथपाल सा. प्रा. डफळ वाय. बी. आणि इंग्रजी विभाग प्रमुख सा.प्रा. ऐदाळे वै. अ. यांनी विविध विषयांवर लेखांसाठी प्राध्यापकांना यथोचित आवाहन केल्यामुळे आम्हाला उदंड प्रतिसाद मिळाला त्यामुळे आम्ही मराठी व इंग्रजी असे दोन स्वतंत्र विभाग करून ग्रंथ प्रकाशित करू शकलो. यामध्ये आपल्या महाराष्ट्रातील विविध विद्यापीठ कायक्षेत्रातील प्राध्यापकांनी तर लेख लिहिलेच पण महाराष्ट्रा बाहेरील आसाम, गोवा ई. राज्यातील प्राध्यापकांनी लेख लिहून निवड समितीने दर्जेदार लेखांची निवड करून त्यांना प्रसिद्धी दिलेली आहे. आमच्या निवड समितीने सर्व लेख वाचून काही दुरुस्त्या असतील तर संबधिताना कळवून पुन्हा लेखात बदल करून सर्व प्राध्यापकांनी वेळेत पाठविले. भविष्यात या इ बुक- बुक चा आमच्या कॉलेजला तर फायदा होईलच पण त्या बरोबर संबधित प्राध्यापकांना त्याचा फायदा होणार आहे.

आमच्या महाविद्यालयातील सर्व प्राध्यापकांनी व प्राध्यापकेतर कर्मचारी तसेच सा.प्रा.डफळ वाय. बी. आणि सा.प्रा. ऐदाळे वै. अ. यांनी अथक परिश्रम घेवून हे इबुक-बुक उत्कृष्ट कसे होईल हे पाहिले आहे. हे इबुक-बुक भविष्यात आपल्या संग्रही ठेवण्याइतपत दर्जेदार करण्याचा आम्ही प्रयत्न केलेला आहे. तसेच प्रकाशकांनीही वेळेत सर्व काम पूर्ण करून दिल्याबद्दल त्यांनाही मनस्वी धन्यवाद.

- 17) वाचन सवयी वाढविण्यात ग्रंथालयाची भूमिका जाधव मनिषा निमराज, केडगाव ता. दौंड, जि. पुणे ||134
- 18) वाचनसंस्कृती विकासामध्ये पालकांची भूमिका: 'चिंतूचे ग्रंथालय' एक संकल्पना प्रा. व्ही. ए. नाईकवाडी, प्रा. पी. व्ही. नाईकवाडी, पुणे ||138
- 19) सामाजिक प्रसारमाध्यमे व वाचन संस्कृती वर होणारा परिणाम प्रा. निखिल गणेश जगताप, पाबळ, ता. शिरूर, जि. पुणे ||144
- 20) वाचन आणि व्यक्तिमत्व विकास डॉ. चंद्रमणी कैलाश गजभीये, देवरी, जि. गोंदिया ||151
- 21) वाचन प्रेरणा दिन, वाचन संस्कृतीच्या विकासासाठी एक ग्रंथलयीन उपक्रम प्रा. श्री. सागर अंकुशराव भोईटे, प्रा. योगेश भ. डफळ, पाबळ, ता. शिरूर जि. पुणे ||155
- 22) महाविद्यालयीन विद्यार्थ्यांच्या नकाशा वाचनातील समस्या व उपायोजना प्रा. शिदि हनुमंत दत्तात्रय, पाबळ, ता. शिरूर, जि. पुणे ||162
- 23) सेतुमाधवराव पगडी यांनी चालविलेली ग्रंथालय चळवळ डॉ. शिल्पा शेते, पाबळ, ता. शिरूर, जि. पुणे ||168
- 24) 'व्यावसायिक पर्यावरण आणि वाचन एक विकित्सक अभ्यास' प्रा. डॉ. गायकवाड विजय विष्णु, जातेगाव बु. ता. शिरूर, जि. पुणे. ||177

- 08) करवीर नगर वाचन मंदिर: करवीर नगरीचा सांस्कृतिक ठेवा डॉ. विजयकुमार कुंडलिक जगताप, मुंबई ||158
- 09) वाचन कौशल्य प्रा. कुलथे प्रविण रमेश, सायखेडा, ता. निफाड, जि. नाशिक. ||72
- 10) वाचनसंस्कृती विकासामध्ये सातारा जिल्ह्याचे योगदान सौ. जिरणे आशा चंद्रशोक, सातारा. ||79
- 11) वाचनसंस्कृती विकासामध्ये माहिती तंत्रज्ञानाचा वापर सौ. स्मिता प्रकाश पाटोळे, सातारा ||94
- 12) सोशल नेटवर्किंग माध्यमे व ग्रंथालय श्री. कोकणे प्रकाश पांडुरंग, नेवासा, जि. अहमदनगर ||101
- 13) वाचन संस्कृती विषयक समाजभान आणि आजचा युवक प्रा. डॉ. बेग रेहानाआरा ईस्माइल, पाबळ. ||106
- 14) व्यक्तिमत्व विकास आणि भाषा प्रा. डॉ. हनुमंत भवारी, पाबळ. ता. शिरूर जि. पुणे. ||114
- 15) 'वाचाल तर वाचाल' श्री. निलेश बाळासो सस्ते, बारामती ||124
- 16) २१ व्या शतकात डिजिटल ग्रंथालयाची आवश्यकता डॉ. प्रतिभा लक्ष्मण वराडे, मलकापूर. जि. बुलढाणा. ||129

19

सामाजिक प्रसारमाध्यमे व वाचन संस्कृती वर होणारा परिणाम

प्रा. निखिल गणेश जगताप

श्री पट्टमणी जैन महाविद्यालय पाबळ, ता. शिरूर, जि. पुणे

प्रास्ताविक

सामाजिक प्रसार माध्यमे व्यक्तीच्या दैनंदिन जीवनाचा भाग बनली आहेत. वृत्तपत्रे, रेडिओ, टीव्ही, इंटरनेट, चित्रपट यांच्या सोबत अलीकडेच सोशल मिडिया सर्वांना भुरळ पाडत आहे. व्यक्तीच्या जीवनातील बराचसा वेळ या सोशल मिडियाच्या सान्निध्यात जातो. त्यातून व्यक्तीला वाचनाचा विसर पडलेला आपल्याला दिसतो. त्यासाठी तंत्रज्ञान व स्वतः मानव जबाबदार आहे. वाचन संस्कृतीचे चित्र दिवसेंदिवस बदलत चालले आहे. आधुनिक काळात प्रसारमाध्यमे ही अधिक सक्रिय झाली आहेत. प्रत्येक व्यक्ती हा वेगवेगळ्या सामाजिक प्रसार माध्यमातून आपली दैनंदिन कार्ये करत असतो ई-मेल, व्हाट्सअप, ट्विटर यांचा वापर हा गरजेचा बनला आहे. पुस्तके, वर्तमानपत्रे ही आपणास सोशल मिडियावर उपलब्ध होत असतात. सामाजिक प्रसार माध्यमे व्यक्तीच्या दैनंदिन जीवनाचा अविभाज्य भाग झालेली आहेत. त्यासाठी तंत्रज्ञान व स्वतः मानव जबाबदार आहे वाचन संस्कृतीचे चित्र दिवसेंदिवस बदलत चाललेले आहे.

आजचा विचार करता मुलांच्या वाचनासाठी शिक्षक आणि पालकवर्ग किती जागृत आहे ही चिंतनीय बाब आहे. अभ्ययनासाठी

ग्रंथ वल्ली आम्हा सोयरी

ना ज्ञान ग्रहणासाठी वाचन हे अतिशय महत्त्वाचे कौशल्य आहे. गंध्याच्या बदलत्या परिस्थितीत व माहिती तंत्रज्ञानाच्या युगात वाचन संस्कृती विसरून चालणार नाही. वाचनाने विद्यार्थ्यांचे व्यक्तीमत्व बहुआयामी बनते. खरं तर वाचनाची आवड मूल शाळेत दाखल होण्यापूर्वी घरातूनच लागायला हवी. हल्ली सगळीकडे आजची एकच तक्रार असते, आमचं बाळ ना, हातात मोबाईल दिल्याशिवाय किंवा टीव्ही चालू केल्याशिवाय जेवतच नाही, पण माझा प्रश्न असा आहे की, त्याला टीव्ही, मोबाईल दाखवल्या कुणी? आपणच ना ! की त्याने स्वतः मागितला? त्याऐवजी छान रंगीत चित्रांची पुस्तके त्यांच्यासमोर ठेवा, त्यांना ती उलट-सुलट करून बघू देत. त्यातील नांगवेगळे आकार, रंग त्यांना आवडतील. त्यांचा अर्थ लावण्याचा प्रयत्न ते मूल करेल. त्याला उत्सुकता वाटेल. त्याची मानसिक वाढ नांगली होईल. रामायण, महाभारतातील कथा ऐकूनच वाचनाची अभिरूची विकसित होईल. संस्कारदिपिका, इसापनीती, तेनालीरामनच्या गांठी, प्राणी-पक्षी यांची माहिती देणारे साहित्य, शास्त्रज्ञांच्या कथा, बडबडगीते, गाणी, संस्कार गीते, चरित्र, यांचा समावेश असलेले साहित्य मुलांना बालवयातच दिले गेले पाहिजे.

प्रसार माध्यमांचे क्षेत्र दिवसागणिक विस्तारत आहे. माहिती देणे, शिक्षित करणे, मनोरंजन करणे व प्रबोधन करणे ही चतुःसूत्री प्रसारमाध्यमांचा आत्मा आहे. सामाजिक माध्यमांचा म्हणजेच वृत्तपत्रे, नृतवाहिन्या, ऑनलाइन पत्रकारिता या माध्यमातून पत्रकारितेत सामाजिक न्यायात काळानुसार समाज माध्यमांच्या क्षेत्रात आमूलाग्र बदल झाला आहे. बदलती कार्यपद्धती चांगले व वाईट परिणाम देणारी आहे. या सामाजिक प्रसारमाध्यमांचा वाचन संस्कृतीवर सुद्धा चांगला आणि नाईट परिणाम झालेला आहे. प्रसारमाध्यमातून वाचन संस्कृतीचे महत्त्व आधुनिक काळात अधोश्रित होत असते. सोशल मिडिया चा वापर नाट्योप हे निश्चित आणि त्या मध्ये मोबाईल उत्पादक कंपन्यांनी नांगलीच भर घातली आहे. सामाजिक माध्यमातून सारे विश्व जणू नाट्य झाले आहे या माध्यमांचा मानवाला खूप मोठा परिवर्तनीय